

PRESENCIA DE LA FUITA

Estam, entre les coses, com enmig de la mar. Com Ludwig van Beethoven ens pot ferir de valent des de La Taronja Mecànica. Talment com s'obscurix un record llunyà de "La zingara somrient" de Frans Hals. I cadascú engruna les molècules de la pròpia afirmació dins el reialme de la seva solitud i la pena present; cadascú cova miratges a la mar blavíssima que ens envolta. Però la participació també és voluntària. Tanmateix Miquel Angel Riera fuig de maremagnum confusonarís i ens descriu (1) l'autorretrat, l'autobiografia del sentimentalisme i del sentiment que pertany a l'esquena del poeta particular que és. I la bellesa de l'home? Però, i la bellesa de l'home? Ah...

Es ben possible que els lectors que no coneixen "Poemes a Nai" (2) no compreguin massa bé els mecanismes de l'escuma que significa "Fuita i martiri de Sant Andreu Milà". Perquè la rítmica prosa d'aquesta novel·la —primera de l'autor manacorí— té els seus antecedents més immediats en l'evocadora poesia que feia al·lusió mallorquina a la lírica de Guillén i Alexandre.

Així mateix "Fuita..." és una novel·la que se'n surt tota soleta de qualsevol índex de poca maduresa que pogués atribuir-se-li. En primer lloc, un contrapunt treballat i àgil ens relata la història de n'Andreu Milà. Havent robat i assassinat a una dona, en Milà, l'Eivissenc i l'Anglès, se'n duen com a ostatge la filla de la morta en un cotxe. Un accident que els tornarà a un barranc ho desbarata tot. El cotxe és un munt de ferralla, l'Anglès, principal incitador de l'aventura, és, de principi, mort i l'únic supervivent entre les agonies dels altres és en Milà. Aquest anirà relatant la seva vida i les sensacions i petits esdeveniments dramàtics al barranc, enclòs pel pes del cotxe.

L'autor de la novel·la s'hi aboca dins tot aquest món que, si climàticament té caïres detectivescs, no és en absolut una narració de "suspense", perquè el fil de la trama utilitza en ell mateix una finalitat ben òbvia. Com diu Josep Ma Llopart al pròleg al referir-se a l'equilibri en que està feta la novel·la: "Però no l'equilibri distanciator i asèptic de l'objectivitat diguem-ne naturalista. Ben

al contrari. Miquel Angel Riera és un narrador que pren partit, que es deixa guanyar per la conflictiva dels seus personatges, que els compateix".

I tot això és construït amb dos caïres que convoquen la solidesa de l'obra: els termes refinats, un art selecte de la triadella d'un vocabulari que ens recorda sempre la gran utilitat de la poesia en confeccionar prosa ("... no els havia quedat cap centímetre de pell que no estimàs..."). I la saviesa del lèxic pagès en tota profunditat. També la voluntat de l'estil acurat, elevat, aplica al ritme una musicalitat narrativa, augmentativa i alhora cenyida: "... tenc una vàlida i auroral mena de domini damunt el temps. Ara ja som dos: jo i una germinal capacitat de poder". Es precis apuntar, amb això, l'adjectivació abundosa que aferma l'expressivitat que el novel·lista vol: apassionada i apassionant, arravatadora i tendra per aconseguir una plàstica amplament bella.

En un altre aspecte, hem de consignar que "Fuita..." és una novel·la en certa manera excepcional dins la narrativa

mallorquina. Excepcional perquè temàticament no és ni una reflexió ni un panegíric del que normalment l'escriptor mallorquí treu a colació en la seva prosa: el turisme i l'enfrontament de Mallorca amb ell. L'argument es basa únicament en la imaginació de l'autor, no en la "realitat" que més aviat es pot literaturitzar.

Miquel Angel Riera no preten a aquesta novel·la escrita entre juliol i agost de 1971, més que enfrontar-se a un món íntim al mateix que exempt de barreres: l'home i els seus sentiments enmig d'una humanitat; no solament, però, com a valoració del món i l'home a la forma renaixentista (de Renaixement, S. XVI), sinó també en un sentit cristià. "Fuita i martiri de Sant Andreu Milà" és una novel·la —així ho afirma el prologuista— amb cristianíssima passió. Cal veure-ho al mateix desenllaç final. N'Andreu Milà s'acusa del crim davant la justícia per tal d'alliberar de remordiments i penes als familiars dels dos autèntics criminals: L'Anglès i l'Eivissenc. Ell, en Milà, després d'haver mort la mare i el pare al Pedregar,

la casa foravilera de la seva infantesa, després de desenganyar-se del convent de freres, fugir de per tot i juntar-se amb la delinqüència, no té ningú i és més que mai la pròpia lluita contra la soletat, no hi ha ningú amb ell. I és aquí on el narrador tanca el cicle amb la, una mica, detectivesca solució final, otorgant-se en Milà la culpabilitat.

I l'estudi és aquest com ho hagués pogut ésser un altre, les conclusions totalment matisades del poeta de quaranta anys que nom Miquel Angel Riera, aquell que havia dit i ho reafirma ara que té un tudó per a sacrificar al déu Persona-Trista.

JOSEP ALBERTI

(1) "Fuita i martiri de Sant Andreu Milà" Miquel Angel Riera. Biblioteca Raixa, 91. Editorial Moll. Palma de Mallorca, 1973. Pròleg Josep Ma. Llopart. Epíleg Jaume Santandreu. 175 pàgs.

(2) "Poemes a Nai" Miquel Angel Riera. Col. La Sínia. Ed. Daedalus. Palma de Mallorca, 1965. Pròleg Josep Ma. Llopart. 49 pàgs.

